

روش شناسی و روش تحقیق در علوم سیاسی و حقوق

مفاهیم و کاربرد

تألیف:

دکتر جعفر جمشیدی راد

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی

انتشارات ایران شناخت

تبریز - ۱۳۹۱

بر شناسه	: جمشیدی راد، جعفر، ۱۳۳۴
عنوان و نام پدیدآور	: روش شناسی و روش تحقیق در علوم سیاسی و حقوق: مفاهیم و کاربرد/تألیف جعفر جمشیدی راد
وضعیت ویراست	: [ویراست دوم]
مشخصات نشر	: تبریز: ایران شناخت، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	: ناشر: ۲۳۳ص: جدول، نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۲۲۶-۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ویراست قبلی با عنوان "روش و تحقیق در علوم سیاسی و حقوق" در سال ۱۳۸۸ توسط انتشارات فروزش منتشر شده است.
یادداشت	: کتابنامه ص: [۲۱۳]-۳۱۹
عنوان دیگر	: روش و تحقیق در علوم سیاسی و حقوق
موضوع	: علوم سیاسی - تحقیق: روش شناسی
موضوع	: حقوق - تحقیق: روش شناسی
موضوع	: علوم سیاسی - روش شناسی
موضوع	: حقوق: روش شناسی
زده بندی کنگره	: ۱۳۹۱/۱۸۷۱/۱۸۷۱
زده بندی دیویی	: ۳۲۰.۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۳۶۷۸

نام کتاب: روش شناسی و روش تحقیق در علوم سیاسی و حقوق: مفاهیم و کاربرد

تألیف: دکتر جعفر جمشیدی راد

ویراستار: انتشارات فروزش

ناشر: انتشارات ایران شناخت

حروفچینی: واحد کامپیوتر انتشارات ایران شناخت

تیراژ: ۵۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱ ویرایش دوم

قیمت: ۶۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۲۲۶-۳-۳

حاجه روشن
ص: ۱۸۷۱/۱۸۷۱

مرکز بخشی و فروش

تبریز - خیابان گلگشت - خیابان عطار نیشابوری

بالا تر از سه راهی گلگشت

تلفن:

۳۳۶۶۱۱۳ - ۳۳۷۴۱۶۰

فهرست مطالب

مقدمه دکتر محمود نوالی.....	نه
پیش گفتار.....	یازده
کلیات.....	سیزده

فصل اول : رهیافت و روش شناسی در علوم سیاسی و حقوق

روش شناسی.....	۲
روش های علمی.....	۷
علم.....	۹
علوم دقیق.....	۱۳
علوم غیر دقیق.....	۱۳
سر مشق و الگو.....	۱۵
معرفت شناسی.....	۱۶
هستی شناسی.....	۱۸
نظریه و تئوری.....	۱۹

فصل دوم: نظریه پردازی اثبات گرانه و پسا اثبات گرانه

در علوم سیاسی و حقوق

اثبات گرایی و پسا اثبات گرایی.....	۲۵
روش شناسی اثبات گرایی.....	۲۵
اثبات گرایی منطقی (مکتب فرانکفورت).....	۲۹
اثبات گرایی تبیینی.....	۳۳
رفتار گرایی.....	۳۵
ساختار گرایی.....	۳۷
روش های پسا اثبات گرایی.....	۴۰
روش شناسی انتقادی.....	۴۲
روش شناسی تفهیمی.....	۴۴
روش شناسی هرمنوتیک.....	۴۵

۵۲	روش گفتمانی.....
۵۴	پسا ساخت گرایی.....
۵۶	نظریات موجود در روابط بین الملل.....
۵۸	مدرنیزم و پست مدرنیزم.....
۶۰	روش تحقیق در حقوق.....

فصل سوم: شیوه‌های انجام تحقیقات علمی

۷۰	تحقیق علمی چیست.....
۷۰	اهداف تحقیق علمی.....
۷۱	معانی لغوی و اصطلاحی روش تحقیق.....
۷۳	انواع تحقیق.....
۷۵	روش‌های انجام پژوهش.....
۷۹	انواع تحقیقات زمینه‌ای.....
۸۱	روش علمی پژوهش.....
۸۶	ویژگی‌ها و ضوابط انتخاب مساله و موضوع تحقیق.....
۸۸	ویژگی‌های مهم و برجسته در پژوهش علمی.....
۹۲	طرح ساختار تحقیق علمی.....
۹۳	اصول طرح ساختار علمی تحقیق.....
۱۰۰	روایی و پایایی در تحقیق علمی.....
۱۰۳	بیان مسئله.....
۱۰۷	بررسی میزان همبستگی و روابط چند متغیر در اثبات فرضیه.....
۱۱۱	متغیرها.....

فصل چهارم: روش‌های گردآوری و پردازش داده‌ها

۱۱۹	روش کتابخانه‌ای.....
۱۲۰	نحوه جستجوی کتاب برای استفاده.....
۱۲۲	روش‌های میدانی.....
۱۲۳	روش‌های آزمایشگاهی.....

۱۲۴	 نقش اینترنت در پژوهش
۱۲۶	 شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۲۸	 سیاست‌سنجی

فصل پنجم: پردازش داده‌ها و اطلاعات با روش‌های آماری

۱۳۳	 آمار توصیفی
۱۳۷	 جامعه و نمونه‌های آماری
۱۴۱	 نمودارها و تحلیل داده‌ها
۱۴۴	 شاخص‌های آمار (مرکزگرا، پراکندگی)
۱۶۱	 مقیاس‌ها
۱۶۵	 روش داده‌پردازی با نرم‌افزار spss و Lisred

فصل ششم: تنظیم نهایی گزارش تحقیق علمی

۱۷۰	 روش‌های مستندسازی
۱۷۳	 نقل قول مستقیم و غیر مستقیم
۱۷۶	 پاورقی
۱۷۷	 شماره‌گذاری در پانویس‌ها
۱۷۸	 تهیه و تنظیم مقالات علمی
۱۸۰	 اصول و روش‌های نگارش
۱۸۵	 نشانه‌گذاری
۱۸۶	 نوشتن گزارش نهایی
۱۸۶	 گزارش‌نویسی و اهمیت آن در پژوهش
۱۸۹	 طرز تهیه گزارش رساله دکتری و پایان‌نامه
۱۹۱	 ساختار گزارش تحقیق

فصل هفتم: پیوست‌ها و ضمیمه

۱۹۲	 پیوست یک
۱۹۶	 پیوست دو
۱۹۷	 پیوست سه

۱۹۸	پیوست چهار
۱۹۹	پیوست پنج
۲۰۰	پیوست شش
۲۰۱	پیوست هفت
۲۰۲	پیوست هشت
۲۰۳	پیوست نه
۲۱۳	فهرست منابع
۲۲۱	معادل انگلیسی برخی از واژگان

www.ketab.ir

آغاز هر فعالیت توأم با هدف، مستلزم در نظر آوردن و ترسیم و تعیین راه عملی است که منتهی به هدف و غایت مورد نظر باشد. رسیدن به مقصد امر، تصادفی و خود به خودی نیست. کسانی که می‌توانند به آرزوها و هدف‌های خود نایل شوند که دارای فعالیت‌های منظم، منسجم و منطقی باشند. همین تلاش‌های منظم و به هم پیوسته و هدفدار است که ما را به سوی هدف هدایت می‌نماید و به اصطلاح «روش» نامیده می‌شود. بدون وجود این فعالیت‌های روشمند و هدفدار، تلاش‌هایی نتیجه و مایوس کننده می‌گردند.

اما اجرای فعالیت هدفدار و انجام تلاش‌های روشمند به سپهر یک فلسفه و اندیشه‌ای توانمند نیازمند است. مراد از اندیشه و فلسفه‌ای توانمند، آن نگرش و باوری است که رسیدن به هدف را همواره امری ممکن و عملی می‌داند و هرگز تلاش‌های انسان را مواجه با بن‌بست تصور نمی‌نماید. به هر حال نقش اساسی فلسفه‌ها و فرضیه‌های سازنده این است که در محقق و پژوهشگر، این ایمان زاده شود که رسیدن به مقصد و بارآوری فرضیه‌ها در بوته‌ای امکان قرار دارند. به عبارت دیگر اعتقاد به جستجو و پژوهش وقتی ایجاد می‌شود که انسان بپذیرد در جهان امکانات قرار گرفته و حتی در بطن الزامات گوناگون، راه‌های گوناگونی برای رسیدن به هدف وجود دارد و می‌تواند به دست خود پژوهشگرانی خلق و آفریده شوند. می‌توانیم بگوییم تمام پدیدارهای جهان در وعاء عدم منظر پژوهشگرانی هستند که با فرضیات و نگرش‌های خود راهی تازه بگشایند و امور پنهانی را مویلا و شکشف سازند و از کارگاه عدم، نیست‌ها را به منصفی ظهور برسانند.

آنان که اهتمام کرده‌اند قانون طبیعت را به صورت یک امر تحقق شده و مسلم مقرر دارند، خواه نظر خود را با تاکید ساده بیان کرده و خواه با تصنع حرفه‌ای طرح کرده باشند، در هر صورت نسبت به فلسفه و علوم، زیانی بزرگ وارد آورده‌اند، زیرا همان اندازه که در معتقد ساختن مردم به نظر خود کامیاب شده‌اند، همان اندازه هم در خاموش و متوقف کردن کنجکاوی تاثیر داشته‌اند. و اگر به نظر خودشان این دلایل مفید تصور شده باشد، به حکم بر هم زدن و پایان دادن به اجتهاد و پژوهش دیگران موجب خسران آنان در مسیر تحقیق شده‌اند.

از طرف دیگر آنان که روش مخالفی با آنان پیش گرفته و تاکید کرده‌اند که مطلقاً به هیچ چیز نمی‌توان علم پیدا کرد، اعم از این که این عقیده نتیجه‌ی سفسطه‌های قدیم یا تربیده‌ها و تلون‌های فکری یا حتی حاصل یک نوع وسعت معلومات باشد، با این که با این نظر خود، دلایلی موجه پیش کشیده‌اند، ولی با این همه نه از یک اصول صحیص شروع کرده‌اند و نه نتیجه‌ی صحیحی

را الزام آور ساخته اند.

باری دانشجویان عزیز باید موظب باشند به سائقه‌ی «بیماری آسان‌گرایی و سهل‌اندیشی» خود را در بند دو نظر مغلوط فوق گرفتار نسازند و توجه نمایند که همواره با فرضیه‌ها و نگرش‌های جدید، پدیده‌های جهان نیز خود را در محدوده‌ی آن فرضیه‌ها ظاهر ساخته و به نحو تازه‌ای نشان خواهند داد. مهم این است که ما فرضیه‌سازی و جستجوگری را از دست ندهیم. زیرا نه، تمام مسائل و مشکلات جهان حل شده‌اند و نه این که آن‌ها غیر قابل پژوهش و حل هستند. اهل بصیرت و دانشمندان گاهی در ضمن شعری حقیقت‌آرزنده‌ای را به ما یادآوری کرده‌اند:

هر چیز که دل بدان گراید گر جهد کنی به دست آید

در خیلی از مواقع مسائل و بین‌بست‌ها را می‌توانیم با همت تازه و فرضیه‌ای نو منکشف نماییم. البته باید راه ورود به پژوهش و تعمق را مد نظر قرار دهیم و بدانیم که همواره راهی ناپیموده و مشکلی ناگشوده خواهیم داشت. بدین ترتیب روش‌های تحقیق و به اصطلاح اروپائیان (Methodologie) علمی بسیار ارزنده و راه‌گشای انسان خواهد بود و امروزه به نام فلسفه علم، در دانشگاه‌های معتبر تدریس می‌شوند. به خاطر اهمیت مطلب به تکرار یادآوری می‌کنیم فرضیه‌سازی و خلق نگرش‌های تازه اندکان هر نوع پژوهش محسوب می‌شود. زیرا فرضیه‌سازی و پیدا کردن دیدگاه‌های جدید، ما را به دیدن چیزهایی موفق می‌سازد که قبل از طرح آن فرضیه برای ما پوشیده و مکتوم بودند. این گفته را نیز بهتر است مورد تأمل قرار بدهیم که «انسان هیچ وقت تمام آن چه می‌تواند باشد، نیست» و همواره از حرج راهی است تا به فرج. طالب هر چیزی ای یار رشید جز همان چیزی که می‌جوید ندید.

آقای دکتر جعفر جمشیدی‌راد استاد ارجمند علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز با همت بلند، پژوهش‌های خود را همواره در زمینه «روش‌شناسی و روش تحقیق در علوم سیاسی و حقوق» ادامه می‌دهند و کتابی برای استفاده و ورود دانشجویان عزیز به شناخت روش‌های علوم سیاسی و حقوق تألیف کرده‌اند که به چاپ دوم رسیده است. انشاء... برای علاقه‌مندان و دانشجویان محترم دری به انکشاف و فرج باشد. همین راه‌گشایی، باداشی برای زحمات طاقت‌فرسا و مایه‌ی ابتهاج قلبی ایشان خواهد بود. ان... لا یضیع اجر المومنین

دکتر محمود نوالی

تابستان ۱۳۹۰

پیش گفتار

هر گاه بینش تو گردد به کمال
کوری خود آن زمان توانی دیدن
"عطار نیشابوری"

روش شناسی و روش تحقیق در علوم سیاسی و رشته های همبسته با علوم سیاسی مانند حقوق و روابط بین المللی برای تقویت باور و ایمان دانشجوی و به یقین رساندن پژوهشگر در جهت موضوعی است که دنبال می کند، این که:

(۱) چرا باید تحقیق کرد؟

(۲) چه چیزی باید تحقیق کرد؟

(۳) چگونه باید تحقیق کنیم؟

هدف اصلی یک تحقیق علمی با روش های اثبات گرایی، ابطال ناپذیری است. بسیار روشن است که پاسخ با سولات یاد شده در چگونگی برآورده شدن اهداف، میزان موثرترین روش و ابزار تحقیق و چگونگی پژوهش مورد نیاز می باشد. که لازمی رشد هر دانشجو در سطوح تحصیلاتی در چهار چوب اهداف و برنامه های درسی وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری و سایر موسسات آموزش عالی کشور است.

در این کتاب، نگارنده مطالب دروس روش های تحقیق در علوم سیاسی و حقوق را به صورت خاص و کاربردی تنظیم و تدوین نموده است تا نیازهای مطالعاتی دانشجویان در سطوح مبتدی و متوسطه، روشن و برآورده شود و بر مبنای اهداف و چگونگی استفاده و کاربرد روش های مورد نیاز برای سنجش واقعیت و رسیدن به حقیقت که از لایه لای تحقیقات دانشگاهی دنبال می شود، برآورده و متحقق شود.

قدر مسلم این بود که بیان شیوه های روش شناختی و روش های تحقیق، به اعتبار مفید واقع شدن برای دانشجویان و پژوهشگران، مخصوصاً در به کار گیری قواعد و اصولی که یادگرفتن آن ها، برای تنظیم پایان نامه تحصیلی و رساله ی دکتری بر اساس استانداردهای پژوهشی صورت بگیرد، ضروری است.

هدف اصلی و اولیه ی این اثر، ارائه ی یک مجموعه به هم پیوسته و نظام مند در زمینه مطالعات روشمند سیاست و حقوق است تا ارتباط منطقی روش شناسی را با روش تحقیق ایجاد کند. زیرا «روش شناسی عبارت از یک سری قواعد و اصولی است که برای جهت دهی به روش های پژوهشگر در راستای مسیر گزینی برای رسیدن به هدف یا اهداف کمک می کند، به نظر می رسد

تشکیل می‌دهد.»

فرهنگ واژگان دایرة المعارف (اینکارتا) که مایکروسافت آن را به صورت لوح فشرده در سامانه شبکه‌ای منتشر می‌کند، سه معنا برای روش‌شناسی می‌دهد:

«معنای اول: روش‌ها و یا سازماندهی اصولی که زیربنای فنی معین، یا دیگر قلمرو مطالعاتی معین را تشکیل می‌دهد.

معنای دوم: مطالعه‌ی اصول منظم و قواعد اساسی.

معنای سوم: به معنی مطالعه‌ی روش‌های تحقیق است.»

«فرهنگ فارسی در ذیل واژه‌ی روش‌شناسی (i-senas-raves) آورده است:

۱- مطالعه‌ی منطقی و تنظیم و تشکیل اصول و روش‌ها.

۲- روش‌هایی که عملاً در یک تحقیق خاص به کار می‌روند.

۳- تنظیم تفکر و بحث و حسب قواعد علمی معین: متدولوژی» (مشیری، ۹۳۶: ۱۳۸۰)

در شبکه‌ی سامانه‌ی جستجوگر (گوگل) بیش از پنجاه تعریف برای روش‌شناسی ارائه شده است که به مهمترین آن‌ها اشاره می‌کنیم:

- منظومه‌ای از اصول، اعمال و رویه‌ها و تکنیک‌هایی می‌شود که برای جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات به کار می‌رود.

- شیوه‌ای که در آن اطلاعات یافت می‌شود یا برای انجام می‌شود.

- روش‌شناسی شامل روش‌ها، رویه‌ها و تکنیک‌هایی می‌شود که برای جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات به کار می‌رود.

- مجموعه‌ای از رویه‌ها یا روش‌ها که برای اجرای تحقیق به کار می‌رود.

- روش‌شناسی، گاهی به صورت هم‌معنا با «روش» به کار می‌رود. به خصوص یک روش پیچیده یا مجموعه‌ای از روش‌ها، قواعد و مفروضاتی که یک دانش به خدمت می‌گیرد.

در دایرة المعارف اینترنتی (ویکی‌پدیا) به سه معنا از روش‌شناسی اشاره شده است:

۱) مجموعه‌ای از روش‌ها، قواعد و مفروضاتی که در رشته‌ای به خدمت می‌گیرد.

۲) رویه‌ای خاص یا مجموعه‌ای از رویه‌ها

۳) تحلیل اصول یا رویه‌های تحقیق در زمینه‌ای معین (رضوانی، ۱۳۸۸: ۸-۱۰۷)

«روش در زبان عربی ترجمان منهج و منهجیه، همان روش‌شناسی است که عبارتند از: فرآیند عقلانی و شهودی ذهن برای دستیابی به شناخت و یا توصیف واقعیت است.» (جمشیدی راد، ۱۳۸۸: کلیات). به واسطه‌ی روش می‌توان از طریق عقل یا غیر آن (شهود، اشراق، احساس و غیره) واقعیت‌ها را شناخت و از لغزش فکری مصون ماند که ترجمان منطق نظری است.

در این کتاب، روش به مجموعه‌ی قواعد اطلاق می‌گردد که هنگام بررسی و پژوهش، پژوهشگر به کار می‌گیرد تا آدمی را از مجهولات به معلومات رهنمون شود و کشف معلومات را به اصول و قواعد ماندگار تبدیل نماید.

با توجه به موارد یاد شده، روش شناسی منشور و طیفی از تعارف و مطالعاتی را پیش روی پژوهشگر می‌گشاید تا محقق از زوایای مختلف، قواعد و اصولی را برای رسیدن به هدف در نظر بگیرد.

روش تحقیق: منظور از روش تحقیق، به کارگیری روش‌های آزمون فرضیه و استنباط و استنتاج، با توجه به ابزارها و قواعدی که لازم است رعایت شود و این که پژوهشگر از کدام ابزار برای تدوین طرح تحقیقی علمی و یا هر گزارش تحقیقی دیگر برای ارزیابی فرضیه‌های خود استفاده کند و از آن در قالب آزمون فرضیه‌ی تحقیق از تنوعی سازی تا مدل و الگوبانی می‌بایستی استفاده کند، گفته می‌شود.

گاهی ساختار و ساختمان مفهومی و مدل آزمون فرضیه‌ای، ساخته و پرداخته‌ی خود پژوهشگر است و عملاً در جهت نظریه‌سازی، حقوق و ابتکار به خرج می‌دهد، گاهی دیگران ساخته و پیشنهاد می‌کنند.

نخستین گام در کارآمدی و اثر بخشی مطالعات و نگارش‌های پژوهشی، شناخت ابزارهای لازم برای نتیجه‌گیری از تحقیق است که در صفحات بعد اشاره خواهیم کرد. در علوم تجربی و حتی علوم انسانی برای کشف و حل مسائل، جواب‌های موقتی به صورت فرضیه مطرح می‌شود و نتایج قابل آزمون نیز از راه آزمایش و مشاهده، بازبینی می‌شود. ای بسا نتایج به صورت قیاسی و نظری هم، حاصل شود.

رعایت روش‌های تحقیق و انتخاب ابزارهای متناسب با هدف و شیوه‌ی کار، برای استاندارد کردن یافته‌های جامعه‌ی علمی و دانشگاهی دنیا صورت می‌گیرد. این که محقق از چه ابزارهایی استفاده می‌کند؟ از چه روش یا روش‌هایی بهره می‌برد؟ آیا تحقیق مدل‌ی است، کتابخانه‌ای یا آزمایشگاهی؟ همه‌ی این شیوه‌ها با تکیه بر اصول روش‌های تحقیق و آیین پژوهش اجرا می‌شود و دارای منطق انتخاب و رعایت است.

گام بعدی فرایند جمع‌آوری مواد خام تحقیق و شیوه‌ی بهره‌مندی و طبقه‌بندی آن‌ها برای استفاده و استنتاج، مستلزم رعایت اصول و قواعد تحقیق است. بنابراین دو پژوهشگر می‌توانند پیرامون یک موضوع در علوم انسانی از فرایندهای مختلف استفاده نمایند و در ساختمان تحقیق، روش‌های فرایند و ساختمان و روش‌های یکسان به نتایج متفاوتی برسند.

از این رو، روش و روش‌های تحقیق با داشتن اصول یکسان شناخته شده در سطح بین‌المللی، می‌تواند به مقتضای موضوع، طراحی‌های متفاوت داشته باشد ولی تلاش اساسی در روش

تحقیق و الزاماً رعایت ابزارهای تعریف شده در روش تحقیق برای یکسان سازی و یک نواختی خروجی‌های مطالعات اجرا شده به دست افراد مختلف در مکان‌ها و زمان‌های متفاوت همانند نباشد.

با توجه به مطالب یاد شده، ماهیت تحقیق و پژوهشی در حوزه «علوم سیاسی و روابط بین‌المللی و حقوق» از مشکل‌ترین و پیچیده‌ترین مباحث در رشته‌های علوم سیاسی و روابط بین‌المللی، دارای گرایش و نشیب‌های بسیار می‌باشد و حرکت مارپیچی آن، طی ادوار گوناگون، موجب شده تا عده‌ای به این نتیجه برسند که ماهیت فهم سیاست را نمی‌توان تغییر داد و با وجود مکاتب مختلف در علوم سیاسی و روابط بین‌المللی، هم‌چنان از قواعد خاص و ثابت پیروی نمی‌کنند عملاً فاقد روش تحقیق به معنی تجربی است. اما مجموعه‌ی فعالیت‌های دانشگاهی در سطح جهان، تجربیاتی به وجود آورده است که فهم قواعد ثابت در پدیده‌های سیاسی، عمق زیادی به تکامل آن بخشیده است. به طوری که امروزه می‌توان ادعا کرد که علوم سیاسی از ابزارهای بهتری برای شناخت و تحقیق در پدیده‌های مرتبط برخوردار است، چنان‌چه دانشجویان علوم سیاسی و حقوق خوب تربیت شوند و خود نیز از بهره‌ی هوشی متوسط و یا بالایی برخوردار باشند می‌توانند از پس حل مسائل حقوقی و سیاسی برآیند و به درصد قابل توجهی از ذات یک پدیده‌ی سیاسی پی ببرند. مثال این ادعا شکل‌گیری «سیاست‌سنجی» است که در فصل پنجم به طور مختصر به آن اشاره شده است. حقوقدانان از مدت‌ها پیش، چنین ارزیابی کرده‌اند که حقوق به دلیل ویژگی پدیده‌های قضایی، دارای یک نظم‌گونه‌ی مستقلی است که در آن مسایل نمی‌توانند خارج از اصول دستوری (Normative) مورد بررسی قرار گیرند. کتاب حاضر نیز برای رسیدن به این مقاصد، در قالب دروس روش تحقیق در (علوم سیاسی و حقوق) تهیه و تدوین شده است و سعی بر این است که اصول دستوری رعایت شود.